

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъээст

Щытхъу хэлъэу кылыкъур ахьы

УФ-м Лъэпкъ гвардиемкэ и Федеральнэ кылыкъу иотделэу АР-м щылэм иподразделениеу ОМОН-р зызэхащагъэр ильэс 25-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ мэфэкъ зэхахъэ тыгъуасэ щылагъ. Йофтхъабзэм кыеколлагъэх мы структурэм иветеранхэр, кылыкъушэхэм ялахыл-гупсэхэр, нэмэгдэхэри.

Зимэфэкъ хэзигъэунэфыкъ-хэрэ кылыкъушэхэм кыафэ-гушуаагъ АР-мкэ Лъэпкъ гвардием иотдел ипащэу Александр Порва. Ашт кызызериуагъэмкэ, 1993-рэ ильэсүм псынкъеу зеклорэ хэушхъафыкъигъэ отдель (ОМОН) Адыгэ Республикаам щызэхащагъ. Аштыгъум хэушхъафыкъигъэ подразделением кэлэ ныбжыкъехэу, дзэм кылыкъур щызыхыгъэхээр аштэштгъяхъ. Адрэ кылыкъухэм ягъэшагъэмэ, мы отдельим хэтхэм ухазырынгъэ дэгүхэр аэлкэль. Отдель имшээрль шхъаалхэм аштыгъ общественне рэхбатныгъяар, къералыгъо объект шхъаалхэр кылхумэгъэнхэмхэр, экстремизмэм ыкчи терроризмэм ябэнгъэнэир, нэмэгдэхэри. Тиеспублике имызакъо, нэмэгдэх шьольтырхэм ОМОН-м хэтхэм щытхъу хэлъэу кылыкъур ашахь.

Ильэс 25-м кыкыц оррядым икулыкъушэхэр террористическэ нэшанэ зилэ юфыгъохэм цыфхэр аштыгъуумэгъэнхэмкэ, гъэрэ аштыгъэхэр шхъафит шыжыгъгъэнхэмкэ ыкчи щынагъо щытхъе бзэджашэхэм якъе-убытынкэ юфтхъабзэхэм ахэлжъяхъ.

— Тихгъэгу лъыхужу къэралэу щыт. Зээ пчагъагъ ашт кызызринэкъыгъ, хэлгээгэ пае ашт эмьблэжхэу тиллхужхэм лыблэнагъэ зэрахаж. Лъэпкъ гвардием иподразделениеу ОМОН-м щысэ зытхын кылыкъушэхэр мымакъеу хэтых, кылыкъум пшээрлыр кыафи-гъеуцугъэр дэх имылэу агъэцакъ. Ахэм япатриотизмагъэхэт-ки щысэтехыгъе щыт. Мыш дэжьым зыщидгъэгъупшэхэхъущтэп яхгъэгу кылхумээ зытгъе кылыкъушэхэр.

Непэкъ ашахь мэхъянэшо зилэхэ пэшюорыгъэш юфтхъабзэхэу хэбзэхъумэкъо кылыкъухэм рагъэкъокыхэрэм псынкъеу зеклорэ хэушхъафыкъигъэ отдель ахэмийлажъеу кыхэкъырэп. Отрядын хэтхэм кылыкъу-

шэхэм яххазырын лъешэу анаэ тет. Мы аужирэ ильэсхэм кылыкъушэхэм юфтшэнэу адьзэрахъэхэрэм нахышуум ыльэнэхъокъе зэхъокыныгъэхэр фэхъугъяхъ. Ахэм аштыгъум непэрэ шапхъэхэм адиштэрэ техникхэр кызызэрэзлэхъагъэхъагъэр .

Псынкъеу зеклорэ хэушхъафыкъигъэ отдель имшэхэм профессионализмэ ахэлзэу улэшыгъэ бзэджашэх купыр кыеубытыгъэнхэмкэ юфтхъабзэхэм ахэлжъяхъ. Отдель тарихъ гъогоу кыкыгъэмкэ яхгъэгэ кылхумээ лыблэнагъэ кызхээгъэфагъэхэ кылыкъушэхэр мымакъеу ахэтих. Лыблэнагъэ ыкчи профессионализмагъэ ахэлзэу хэгъэгум кыафигъеуцугъэ пшээрлыр щытхъу хэлъэу зэрагъэцакъэрэм фэшл отрядын икулыкъушэхэм бзэгыре 60-м ехъумэ кыралыгъо ыкчи ведомственнэ тынхэр кыафагъэшшоагъэхъ.

— Тихгъэгу лъыхужу къэралэу щыт. Зээ пчагъагъ ашт кызызринэкъыгъ, хэлгээгэ пае ашт эмьблэжхэу тиллхужхэм лыблэнагъэ зэрахаж. Лъэпкъ гвардием иподразделениеу ОМОН-м щысэ зытхын кылыкъушэхэр мымакъеу хэтых, кылыкъум пшээрлыр кыафи-гъеуцугъэр дэх имылэу агъэцакъ. Ахэм япатриотизмагъэхэт-ки щысэтехыгъе щыт. Мыш дэжьым зыщидгъэгъупшэхэхъущтэп яхгъэгу кылхумээ зытгъе кылыкъушэхэр.

АР-м хэгъэгу клоц юфтхъемкэ и Министерствэ епхыгъеу ОМОН-р зызэхащэм ашт тхаматэу илаагъэр Бэшыкъо Мэджид ари. Ашт кызызериуагъэмкэ, 1993-рэ ильэсүм подразделени-е зызэхащэм аштэу нэгыре 18 аштэгъагъ, нэужым кыуаджхэм

Ахэр егъешэрэ щытхъу тигу ильштэх, — кыыгуагъ А. Порва.

Нэужым кылыкъум кыафи-гъеуцугъэр пшээрлыр щытхъу хэлъэу зыхыгъэхэ кылыкъушэхэу непэ псаоу кытхэммытжхэм зы таикырэ кызызэрэгүйгъэхэр афэшыгъуагъэхъ.

АР-м хэгъэгу клоц юфтхъемкэ и Министерствэ епхыгъеу ОМОН-р зызэхащэм ашт тхаматэу илаагъэр Бэшыкъо Мэджид ари. Ашт кызызериуагъэмкэ, 1993-рэ ильэсүм подразделени-е зызэхащэм аштэу нэгыре 18 аштэгъагъ, нэужым кыуаджхэм

Дагыстынам, Грознэм иаэропорт кылыкъур ашахьыгъ. Нэужым АР-м и МВД иподразделениеу СОБР-м икомандир игуадзэу юф ышлагъ. Джы пенсием щыл нахь мышэми, иофтшэн ёгъэтылыжыгъэп, СИНДИКО-АГРО-м щынэгъончээнхэмкэ икъулыкъу ипащ. Милицием иполковникэу Бэшыкъо Мэджидэ 1996-рэ ильэсүм Лыыхужьым иорден кылхумэшшоагъ, ашт нэмэгдэх медалэу «За отвагу» ыкчи правительственнэ тиин льаплэхэр мымакъеу кыраты.

Юфтхъабзэм кызыгүшүагъэхэм кызызерауагъэмкэ, мы структурэм кылыкъур щыпхынныр кын ыкчи щынагъо. Ар сэнхъяткэ кылхумэхэхэрэц цыфланхэу алтытэх. Хэгъэгү клоц органхэм зищыэнхыгъе языгхырэ кылыкъушэхэм пэгчихэгъэгү кылхумэйнренэу фэхъазырын фай. Ашкээ ахэрренэу щысэтехыгъе щытхъ. Псаунгыгъ ялэу, агу куачиэ кыкыимычэу щылэнхэу кылыкъушэхэм кыафэлэхуагъэхъ.

Нэужым зисэнхъяткэ анахьэу кахацыгъэхэм кылыкъушэхэм медальхэмрэ щытхъу тхылхэмрэ аратыгъэх. Ашт үүж кылыкъушэхэм ялэпэлэсэнгыгъе кыагъэлэгъуагъ, физическэ ухазырынгъеу алэклэлхэмкэ зауштэжыгъ.

КИАРЭ Фатим.

ЛъэрсыкІохэм ягъогу зэIухыгъэшт

Адыгеймрэ Краснодар краимрэ зэзыпхырэ лъэмиджэу поселкэу Яблоновскэм дэжь тельир кийхьашт шышхьэу мазэм зэфашыщт. Ары зыфэгъэхыгъагъэр къалэу Краснодар иадминистраие транспортымкэ ыкчи гъогу хызмэтимкэ и Департамент щизэхащэгъэ брифингыр.

Краснодар краим ыкчи аш икъэлэ шхъялэ якъулыхуухэм ялыхохэм ямызакью, Адыгейм икъигъэхэу аш хэлэжъагъэх псеольшынымкэ, транспортымкэ, псэуплэ-коммуналы ыкчи гъогу хызмэтимкэ МИнистэрствэм транспортымкэ иотдел ипащэу Андрей Скотченкэр, гъогурыкноыр щинэгъончэйнимкэ Къералыгъо автоинспекцием и Гъэорышлапэу АР-м щылэ ипащэ игуадзэ иенатэ зыгъецакэу Алексей Ковтун ыкчи Тэххутэмымкэе район администраицем ипащэ игуадзэ Урыс Беслан.

Краснодар къэлэ администраицем транспортымкэ ыкчи гъогу хызмэтимкэ и Департамент ипащэу Владимир Архиповым къизериуагъэмкэ, мы ильсэым имэлтильфэгъу мазэ поселкэу Яблоновскэм дэжкэ тель лъэмиджым изытет зауплэклум, гъэцэкіэхынхэр ишыклаагъэхэу къихагъэштиг. Лъэмиджыр зэрэзэхэт конструкциишхохэр зэрэзэхыгъэх «температурэ шовхэр» арых зэшыккаагъэхэр. Гъэмэфэ уахтэм температурэр лъагэу дэклуаеу, конструкциихэр зызэхкыяхэкэ, зэшымыкъонхэмкэ зишугъэ къаклорэр а «шовхэр» ары. Мы лъэмиджым аш хагъеуагъэхэм ашынху хир лэжъагъэ, мыгээ зэбламыхуум, транспортыр рыклонкэ щинагъо хуугъэ. Шышхьэум и 4-м гъэцэкіэхын лофтэнхэр рагъэжъэштих, а мээ дэдэм и 20-м аухыныш, къизэуахыжынэу ары гүхэлтэу ялэр.

Зэфашыщтыр лъэмиджым иахъэу автотранспортыр зэрыкІохэм якIуапІэ зэIухыгъэшт. Гъэцкіэхын лофтэнхэр зэшозыхыщтыр ООО-у «Позитивыр» ары. Аш илIыкІоу брифингым хэлэжъагъэм къизэриуагъэмкэ, пстэумкИ нэбгырэ 50 фэдизмэ чэши мафи зэпымьюо лофтэнхэр ашэшт, техникэ зэфэшхъафэу 6 агъэфедэшт.

кэ» нахьышу хуущт. Аш яофтшэн къыгъэпсынкэшт нахь, ияяэ къэклоштэп. Лъэмиджым игъэцэкіэхын пстэумкИ сомэ миллионы 7,7-рэ пэухьашт. Ар муниципальнэ образованиеу «Къалэу Краснодар» ибюджет къышыдыхэлъягъа.

ГИБДД-м илIыкІохэм яофтхьа-бзэм хэлэжъагъэхэм къизэра-уагъэмкэ, чэш-зымафэм къыклоц атотранспорт зэфэшхъа-фэу мин 25 — 30 фэдиз мы лъэмиджым щызэблэкы. Джырэ фэдэ гъэмэфэ уахтэм ар нахьбэж мэхъу. Ахэмкэ ар зэрэзэфашыщтыр лофтэнхэр зэрэзэхытим ю хэлъэп. Хэкын-пэу къанэрэр «Тургеневскэкэ» заджэхэрэ лъэмиджым Краснодар инэмикэ дэхъагъукэ щылэр ары, ау... Аш чэш-зымафэм автотранспорт зэфэшхъа-фэу мин 55-м ехъу щызэблэкы. Яблоновскэ лъэмиджыр зэфашымэ, процент 30 фэдизкэ ар нахьыбэ хуущт. Непи мы лъэмиджхэм, пчэдыхъяау цыфхэр лофтэнхэм зыщыклохэрэ ыкчи пчыхъяау къизэуахыжынэу ары гүхэлтэу ялэр.

Зэфашыщтыр лъэмиджым иахъэу автотранспортыр зэрыкІохэм якIуапІэ зэIухыгъэшт. Гъэцэкіэхын лофтэнхэр зэшозыхыщтыр ООО-у «Позитивыр» ары. Аш илIыкІоу брифингым хэлэжъагъэм къизэриуагъэмкэ, пстэумкИ нэбгырэ 50 фэдизмэ чэши мафи зэпымьюо лофтэнхэр ашэшт, техникэ зэфэшхъафэу 6 агъэфедэшт.

портыр ашызэоклэ. Зы лъэмидж нахь лофтэнхэр зэшозыхыщтыр, аш хагъеуагъэхэм ашынху хир лэжъагъэ, мыгээ зэбламыхуум, транспортыр рыклонкэ щинагъо хуугъэ. Шышхьэум и 4-м гъэцэкіэхын лофтэнхэр рагъэжъэштих, а мээ дэдэм и 20-м аухыныш, къизэуахыжынэу ары гүхэлтэу ялэр.

Пэшорыгъэштих а зэпстэури зызэпашчым, общественэ транспортыр нахь хэкын-пэшорыгъэштих зэрагъэунэфыгъэр Владимир Архиповым къыхигъэштиг. Краснодар къыпэблэгъэ

псэуплэхэм архыкырэ транспортыр поселкэу Яблоновскэм ыльэнхэмкэ, Краснодар ит-ранспорт аш ыльэнхэмкэ, лъэмидж цыпэхэм къащыцу-штих. Лъэмиджыр лъесэу зэпымчимэ, уищыкэгъэ транспор-тум уитысхан пльэкыщт.

ном фэгъээгээ Гупчэм ипащэу Евгений Романовым къизэриуагъэмкэ, лъэмиджыр зызэфашыкэ, мэфиттум къыклоц лофтэнхэр зэрэхуухэрэм лыпльэ-къизэрауагъэмкэ, ар бэкэ нахь шуумбэштих, зэфамышы-пэу лофтэнхэр щизэшшуахынхэ альэкыщт.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Зэфашыщтыр лъэмиджым иахъэу автотранспортыр зэрыкІохэм якIуапІэ зэIухыгъэшт. Гъэцкіэхын лофтэнхэр зэшозыхыщтыр ООО-у «Позитивыр» ары. Аш илIыкІоу брифингым хэлэжъагъэм къизэриуагъэмкэ, пстэумкИ нэбгырэ 50 фэдизмэ чэши мафи зэпымьюо лофтэнхэр ашэшт, техникэ зэфэшхъафэу 6 агъэфедэшт.

Краснодар лъэмиджым зы километрэ 700-кэ пэчижье автобокзалэу «Южный» зыфиорэр щыт. Аш ущитысхан пльэкыщт. Нахь ульыклатэу, лъэмиджым зы километрэ 100-кэ укэрыкыимэ, трамвайхэм ыкчи нэмикэ общественэ транспортим щагъэзжыш, къэлэ клоцым дэхъажьих. Краснодар пэлудзыгъэхэ псэуплэхэм къарыкыхэрэ автобусхэм «Тургеневскэ» лъэмиджыр е нэмикэ дэхъагъоу къалэм илэхэр агъэфедэнхэ альэкыщт.

— Къыдгурэо цыфхэм лофтэнхэрэ къизэрафэтхыщтыр, ау зэфэтимышиими нэмикэ хэкын-пэшорыгъэштих — къыуагъ Владимир Архиповым. — Тхамэфиттум ехъурэ зэфэшхъэштих энэхүү аухыжынхэ альэкыщт.

Къэклошт ильсэым урамэу

тургеневскэм тель лъэмиджыр агъэцэкіэхынэу гүхэлтэу ял.

Ау,

КІЭЛЭЦЫКЛУХЭР ЧЭФЫНХЭМ НАХЬ ЛЬАПІШЫІЭП

Тигъээзет кызэрэштыгээхэтигээ, кіэлэцыклюхэм языгъэпсэфыгьо уахьтэ лагерхэм зэращагъакорэм мы мафэхэм зыщидгээгээзагь. Ахэм яуахьтэ гъашэгъон афэзышхэрэ вожатэхэм, сабийхэм гушигэгүү тафэхьугь. Мыеекъопэ районом ит лагерэу «Кавказ» зыфиорэм я 3-рэ зыгъэпсэфыгьо чэзыур щырагъэжьагь. Аш сабий чэф макъэр кыдэулы, кіэлэцыклюхэр куп-купэу гошигъэхэу щагум дэтых.

Зыгъэпсэфыгьо тыйзидэхьа-
гъэр аужыре шапхъэхэм адишту-
гъэпсыгъе, спортын зэрэшгэлт-
хэмий тыйнаа тетвэдээз. Сабий-
хэм языгъэпсэфыгьо уахьтэ
шуагъэ хэлтээу агъэклонымкэ,
апкышыол алсыханымкэ лаге-
рым амалышхэр іекіэлтийн.
Спортын зэтегъэпсихагъэ,
футбол, баскетбол, бадминтон,
волейбол, теннис зыщешштэх
чыгъэхэр ялх. Анахьэу кіэлэцы-
клюхэм агу риҳырэр ежь учреж-
дением хэт бассейнным зыща-
гъэпсийнүүр ары. Аш хэмийхээ-
хээзээ псыр кызыщызэрагъэчэх-
хыщтэ душхэри ялх. Пстэури
шапхъэхэм адештэ.

Кіэлэцыклюхэм мыш гъашэ-
гъонэу яуахьтэ зэрэшагъакор-
эм даюу плунгъэ-гъэсэн-
гъэми анаа щытырагъэты. Лаге-
рым тыйзэрчахьэу кіэлэ іэ-
тахь кытпэгъокыгь, аш нэ-
гушоу сэлам кытихагь, тыйз-
гъэгумэкъирэмкэ кытэуучыгь.
Мыш зызэблахьузэ ныбжы-
къэхэм кыщаклюхь. Сабийхэм
къамычыханым, мыбзэджен-
хэм анаа тырагъэты.

Пшыжь Джамболёт шапхъэ-
хэм адиштуу сабийхэр зеклон-
хэм зэрэлтыгъэрэ ыгу рехы,
кынин ылтыгъэрэ. «Кавказым»
ильэс заулэ хуугъэу зыщегъэ-
псэфы.

Мы лагерым мыгъэ ящэн-
нэрэу сыкъекуягь, — кытфे-
лиятэ тигушигэгүү. — Ныбджэ-
гъухэр щысишхээ хуугъэ, тый-
зэфээшыгъэу гъэмэфэ зыгъэ-
псэфыгьом тежэ. Лагерым
джэгупгьо илэр бэ, бассейнүү,
фильмэ зэфэшхъафхэм тыйз-
чилтийрэе кинотеатрээр — ахэм
сязэшырээ.

«Кавказым» ипащэу Шагудж
Валентинэ тыйзэршигъэгээз-
гъэмкэ, зыщагъэпсэфынэу ыки
япсауныгъэ щызэтирагъэуцо-
жынэу зыгъэпсэфыгьом чэзыу
пэлч кіэлэцыклюхэр нэбгырэ 230-
рэ къекуалэ. Гъэмафэм зыгъэ-
псэфыгьо чэзыуи 4 ял. Кіэл-
эцыклюхэр 920-рэ мыгъэ лагерым
къеклонэу агъенафа.

— Кіэлэцыклюхэр зэрэдгээ-
чэфыщхээ закъор арэп тыйз-
пильыр, — кыхегъэцы тигу-
шигэгүү. — Ахэм языгъэпсэфы-
гьо уахьтэ гъашэгъонэу, шуагъ-
э кыхьхэу зэрэзэхэтшэштэм
лагерым зэкіе иофышэхэм
тыпиль. Апкышыол гъэптиг-
гъэнэм, япсауныгъэ къеухъу-
мэгъэнэм ыки яшэнэгъэхэм
ахэгъэхъогъэнэм апае иофы-
гьо зэфэшхъафхэр зэшлөтэх-
хых, лъеныхкэ зэмийлээжыгъо-
хэмкэ зэнэкъокуухэр афыз-
хэтэшхээ.

Сабийхэм алъэгъурэр зэкіе
ашогъашэгъон, оред кылонэу
е къешионэу аперэу лагерим
щезыгъэжьагъэу къахэхъирэр
бэ. Сабий пэлч сэнаущигээ
хэлтээр кыхагъэшынүүр, аш
зырагъэушомбъуныр «Кавказ-
ым» иофышэхэрэм япшэ-
рьлэу альтиг.

Зэнэкъоку гъашэгъонхэр
афызэхашхээ. Спартакиадхэм
шъэожыххэри пшъэшэжьы-
хэри ягуалуу ахэлжьэх, тэ-
клоныгъэ къашыдээхыгъэхэр
агъашлох, щытхуу тхылхээр
аратах.

Мыш фэдэ шыкъикхэм яшуа-
гъэкіе, кіэлэцыклюхэр яцыклю-
гом кыщегъэжьагъэу спортын
фэштээнхэм фагъасэх. Ахэм
зыкыныгъэ ахэлтээ, гуклэгъуны-

гъэ разээрэр зыгъэпсэфыгьом
ипаше кыхигъэшыгь. Ахэр
Адыгэ кіэлэгъеджэ коллежэу
Андрыхъое Хүусен ыціэ зы-
хыырэм истудентых, практикэр
щахы. Вожатэхэр кіэлэцыклю-
хэм ренэу ахтых, къадэшьюх
ыки ордхэр къадалох. Кіэл-
эцыклюхэм уахьтэ мыш шагъа-
ккорэр гъашэгъонэу зэрэзэх-
шэштэм пыльых. Ильэс пчыагъэ
хуугъэу ягъэмэфэ зыгъэпсэфы-
гьо «Кавказым» щызыгъаклох-
рэ вожатэхэри ахтых.

Зэрыкъуш Вадим 2012-рэ
ильэсийн кыщегъэжьагъэу вож-
атэу иофешээ. Адыгэ къэрэ-
лэгъо университэти кыуухыгь,
мы уахтэм зыщыгъ Къэбэртэ-
Бэлъкъарым ыгъэзэжыгъэу
гурт ержаплэм кіэлэгъаджэу
иофшээ. Аш зыгъэпсэфыгьо
уахьтэ кызыраткіе, лагерым
къэко.

— Сабийхэм сахэтнын, ахэр
эзгэджэгүхэу, языгъэпсэ-
фыгьо уахьтэ шуагъэ хэлтээр
агъэклоным сыйпылынүүр си-
клис, — кытфелүатэ Зэрыкъуш
Вадим. — Бассейнным зыщызы-
гъэпсийн къаклорэм саль-
пльэ, есыкіе зымышээрэмэ
ясэгъашэ. Джащ фэдэу диджей
Іэнатэри дэсэгъэцакіе. Диско-
текхэм ордхэр къафытэзгъэ-
уноныр, иофхъабзэхэм зафа-

гъэхъазыры зыхыкіе ящыкігъэ
мэкъамэхэр къафыхэсхынхэр
сипшээриль.

Нэшьюкъо Байзэт ильэс за-
улэкіе узкілэбэжкэ практике
ыхынэу лагерым къэкльгъагь.
Аш кыщегъэжьагъэу «Кавказ-
ым» пэблэгъэ дэдэ хуугъэ, гъэ
къес къэко.

— Нэшьюкъо гурт ержаплэм
физкультурэр щясэгъэхы, —
кьеуатэ Байзэт. — Сабийхэр
сикласэх, ахэм сязэшырэп. Гъэ-
мафэр кызэрэсэу лагерым
сыйызэрэкоштэм сыйпиль.
«Кавказым» сиунагъом фэдэу
сэлтиг, ар сышу хуугъэ.

Алина Лозенкэм лагерым
ныбджэгъубэ зэрэшишыгъэр
кытфилотагь.

— Зэкіе сыгу рехы, тыйз-
гъэшаххэрэри, тыйчэс унэри,
уахтэр зэрэдгъяклохэрэри. Иоф-
хъабзэу вожатэмэ зэхажхэ-
рээр сшогъашэгъоных, сигу-
пэу сахэлжьэ. Къэклоре ильэс-
ми сийэпсэфыгьо уахьтэ мыш
шызыгъэконоу сэгугъэ, — игу-
пшигэхэмкэ къыддэгугащэ
Алинэ.

Яна Иванюгинам вожатэу
иэхэр лъэшэу ыгу зэрэрихы-
хэрэри кытиуагь. Ахэр гуфэбэ-
нэгъэ ахэлтээ кызэрэраНэгъо-
къхэрэр, дахэу къаззэрэдгу-
щыгъэхэрэр кыхигъэшыгь. Бас-
сейнным хэсэнри пшъэшэжьы-
ем икэсэ лъеныхкъоэ ашыц.
Аш щеджегу, есыкіе щызэрэ-
гъашэ.

Кіэлэцыклюхэр чэфынхэм,
ящыкъе макъе тхъаклумэ щы-
жынчынным нахь лъапіе щы-
гъэп. «Кавказым» иофышэхэм
ар дэгьюу къагурэо ыки та-
къикь пэлч зыфэлжьэхэрэр
сабийхэм япсауныгъэ пытэ ялэ,
яшэнэгъэхэм ахагъахъозэ язы-
гъэпсэфыгьо уахьтэ агъеклон-
ыры.

**Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ГЬОНЭЖЬЫКЬО Сэтэнай.**
Сурэтхэр Іашынэ Аслын
тырихыгъэх.

БлэкІыгъэ лІэшІэгъур

ЗЫГЪЭ ТИГУГЪЭ

(Зэо ужым, 1945 — 1950-рэ ильэсхэм

Сяпльымэ, сапек! кыкыхэрэ ныбжык! эхэм янахыбэм дунэешхоу сиэдэк! элагъэм сирамыпесыжьэу, янэпльэгъухэр сшхъэррадзых, радзыхых, бладзых. Кыспымылыхеу непэ жы шуашэр кысщизильгээ охтэ шхъарык!ом, аш пае кымынэу, сэ седэхэкы. Сигъеш! э уахтэ цыкы-цыклоу скъудыйзэ, исидж шыпкъэ джы синэсыгъ... Ар сидж дысыш — къехыхыгъуай, бгъузэш, ухэтими, аш тетыгъуай, гүнэнчьеу шуамбгош — ебгук!огъуай! Мыш хети кыщежэх — мыр аужирэ пышп!... Мыш кызэрсхэу, «сидэу гьогу кыхья нэгъэуплэгъук! кызэпсчыгъэр?»!» ылозэ, хети зэ аш рэпльэжы. БлэкІыгъэ уахтэм хэлпльхажыныр жы хүнэу езыгъажыэрэм льшэу иклас. Сэри а шэним гъэры сехъулагъэш, уахтэ къэжкугъотымэ, тидунэягъэм такъикъ зытук! ээ шуухэсщэн .... Ар тэрк! зэжкугъэ, аш тыщихъагъэп. Ау, тиульхэе цыкыгъэми, кыару хэлъигъ, гук!эгъур цыфхэм апэ итыгъ — Дунэе льап! эу тэрк! щитыгъ!

Кыару гъунэнч...

Зэоуж. Гъаблэ. Тятэ иапэрэ сабыиту гъаблэм зидихыгъ. Сэ 1946-рэ ильэсэм чьэпьюгъум и 28-м яхэнэрэ сабыеу унагьом сакъихуагъ. Ар зэрэзэхахеу тятэ ышыпхъухеу унагьо ихагъехеу тиди щыгъэрэ зырызэу ыдэж къэзэрэфыгъэх. «Цыфхэр гушуакло аш фэдэм клохыщтигъэхэп. Афаклохэм — ягыниэу клохыщтигъэх, — бэрэ сятэш-пхъухэм заухынжээ кысфалотагъ. «Делэ шуухынжээ шуухужыгъа?!» Мыш фэдэ гъэблэхшом сабыим сыдешшүштэшт? Нэбгырихыр таущтэу шууыгъышт, тидэ кыишухышт яжкугъэшхыщти, ашшүштэшт? Цыфхэм зы сабыири афэгыгъирэп. Шыгуягъущтба сабий цыкыгъэр шууяпльызэ кыштулак! эхэм хүмэ? Псэк!одба ахэр?» — зэшыпхъухэм зырызэу тыххаяусыхээ тши етоштыгъ. Ары къэс тигъэтинчи шоингоу уятэ кытилоштыгъ: «Сэри сэшэ сабыим мы дунэе йаэм фэсшэнышо зэрэшмы!эр, ау Тхъэм псс кызээритеу кыгъэхвурэ сабыим насыпир игъусэу кыдыреты. Шуумыгумэ!, ежь инасыпк! ар щыгъэшт. Тэри зэгорэу тыхун».

1946-рэ ильэсэм тигъэгэзэм ык!эхэм Сталиным унашю кыдегъэки 1947-рэ ильэсэм щилэ мазэм кыщегъэжагъэу сабыих ык!и нахыбэ зи!эхэм ригык!энхэу сабын йаубытагъуиту, рагъэпскынхэу зы, кыарацкынхэу шэки фыжь метрипш! кыаратынэу. Тятэ зериуагъэу хугъэ. Тянэ шэкими сабынми афэсакъымэ, зэуигъак!эхэм, ыхъожыххээ, цуакъеки, джанеки сабийхэр тифэлэгъ. Фэшхъаф к!элэцык! хял-щыпхэри ыщэфхи, унэм ригъэуцагъэх. Тэш фэдэ унагъохэмк! мыр йа!эгъу иныгъ.

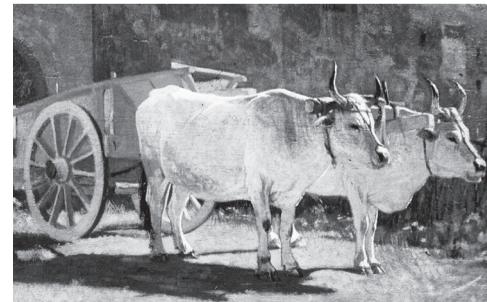
Псы гъуватк!у

... Зэоуж. Унагъохэр, куаджэхэр, колхозхэр алъэ ергъэ дэдэу таецожыгътигъэх. Цыфхэм ахэлтигъэ гуфэбэнити гъэу кынигъохэм амыгъэк!одышшугъэм нах сакъэу, нах фабеу, гук!эгъури нах къебэк! эу зыкы!этигъыщтигъ.

— Нахышум, дэхагъэм зафээзуен-кыгъэ льэпкъым, — бэрэ сшинахыжь

ышхъэк! къехуул!эгъэу кыуатэттыгъэр сшхъэ кык!рэп, — коллективизацием ильэхан зыкъэзы!этигъэгъэ бэз-гхъэ купыр мэкт-мак!эу щыгъак!элмэ льапсэ щамыдзызэ дунаим ехыхы-щтигъэх.

Щэджаагъу. Тыгъэр мэцакъэ. Сэ щэджаагъо нэс чэтыхъилем, тхъачэттыгъхэм, тхъак!умкыхъэхэм сакъихэмьк!эу згъашхэхэм, псы езгашшохээ сахэт. Сшинахыжъхэр еджап!эм къек-кыжыфхэх ахэм сакъихэмьк!и, щагум «сыдэпльыни» сиыфтэп — сунэрыс. Ау аужырэ таикъихэр кын сакъихъхэр, сакъыхаклохэу щагум сакъыдэлтигъ. Аш лыптигъеу цуко блэк!ирэм ис лыжъеу Кыэннэшъукъо Хъудыу сакъильгъу, «Mou, къийшыр, пынк!эу кум кытысахъ!» ыуу кысакууагъ. Унэрыс сакъызэрашыгъэр еслюнэу кызес-сэгъажэм къэгубжыгъ: «Епльэль, мы хытлумэ азыфагу кыкыгъэр нахыжхэм зэрэггүштигъэр?! Кыттысахъ алыгъэмэ, кыттысахъ!». Мыр лыжъ тэлпэдэж гъугъэ цыкыгъ щыгъэми, хульфыги бзыльфыги, ини цыкыни куаджэм дэсир щыгъинэштигъ. Сэри сш!эр тятэ ыгу зэреримыхыщтир сш!ээ лыжъым сакъыдтигъ. Уц упк!агъэр кушъом къэсэу зэрэлтигъу сабийхэр зэголъеу илътигъэх. Зы купыр зэрэфэлэгъ! эу гъыштигъэ, зырызхэм алэ цыкыгъэр зыкыц!пхэгъэ чых!эн зэхэ-

дыхыхъагъэхэм къач!аль эшшугъэхэу «уа-а, ы-г-гы, уа-а, уа-а» аломэ, алэхъомбэ цыкыгъэм ак!эшшугъээ, зыгорэм яшыпкъеу «тегущи!эштигъэх». Зы купыр кушъэм ильхэу клаагъесысихъэхэу кыншошызэ, чышештигъэ. Сабий горэ кум

изы хъумэ секуонэу цукааом унашю кысфиши, цухэм ахеуга. Кызэриуагъэмк!э, ежь уахтэ илагъэп: гьогум лыгъиплээн фэягъ. Арыш, сисакъ, синэ сабийхэм атесхырэп. Цукааом ыкыб щыхъурэ бирсырим зи иоф зэрэхэмьлыр кыгъэтхъеу тэклу ш!э къэс «цоб-цоба» ылозэ, цуитум атхыц!эхэм мак!эу атештыгъ. Ау заохэрэм аш «ицб-цоб», ич кыхъеу ахэгэл щыдже-гурэри кырадзэштигъэп. Щыфэ зи-мы!эхэ күщэрэх укъэптигъэхэм къах-хэлкырэ цыргъ-шыргъ кыхъэм дырагъаштэхээ, ерэгэ дэдэу ахэм алъакъохэр альшэхээзэ кур акуудыштигъ. Мэзым тыхэкли, шохьом тызэрихъеу тиквожэ шуухэм тыкъальэгъуг, яшуанэхэр пынк!эу чадзхи, чыгъ бирэбэшхуу тызэклурэм къечьагъэх. Мыш дэжым цукоо лыжъым сабий горэ изыгъэмэ е сэ сакъычинагъэмэ ыуу апэрэу кызэпльэк!ыгъ. Сэри кук!эм сизэрэпсисир, сабийхэри зэрикъужхэрэ зэлъэгъум, губжыгъеу шуузэу кыуульэдагъэхэм атекуагъ «Сыд шууз-пэтыр, нэшшош! куп, шуухъэштырхэр ишшухих сяшумыгъэдэг!» ыуу. Кум кынк!и, цумэ зэряорэ чымк!э ётыхъц!е ет!эхъужжэ, гүлэу мэзым фиуэн-кыгъ. Сэри пк!эхуу шьофым кынагъэхэ бзыльфыгъэхэм сяна ахетыи, аш дэжъ силътигъ.

— Сыд, сик!ал, укъызк!эк!уагъэр? Укъалофтагъа? — тянэ гумек!эу кыс-пэгъокыгъ, ау синэгу кызык!эпльапэм, ыгу йа!эжыгъеу кыпигъэхъожыгъ: — Хэта унэм, щагум, тхъачэт-чэтжы-хэм джы апэсир адэ?

— Хъудыу кысаджи, «кыттысахъ» зөлом, «Сунэрыс...» слонэу кызес-гъажэй, «Кыттысахъ! Епльэль мыр зэрэмыгъасэр, нахыжхэм зэрэггүштигъэр!» — ыуу цац!эу кызын-блэм сакъыттысахъагъ, — к!элк!эу сяна юфым щыгъэгъозагъ.

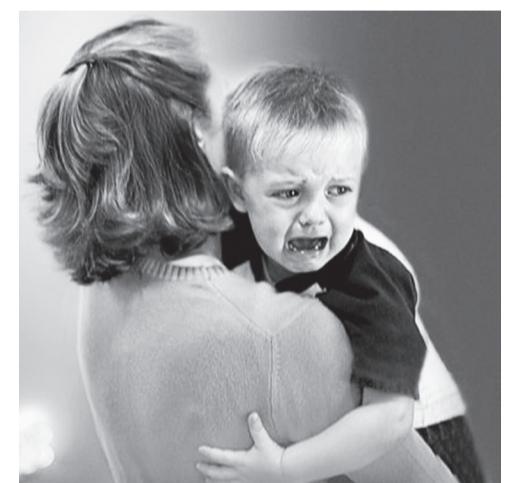
— Тэрээу пш!агъэ, сик!ал, нахыжхэм кыуалорэр бгъэцэк!эн фае...

Аш нэс Кыэннэшъукъо Хъудыу цумэ зэряощт чы шхъонт!э кыхъе горэ ыын-гъэу мэзым кыхъэхъижъ, купл!эм зыдидзэжъи, бзыльфыгъэхэм куо-хъаушха атыриш!хъагъ.

— Пынк!эу кум кышумуулхажь хъэ-

щыр купыр! Икъущт зэрэжкугъэшхагъэхэр. Къажкугъэоштха мыхэр?! Уц цынэ тэклур цумэ сфамышхыжынэу сшуяжкугъэуц!эпльшт. Ериоджэ отэр, сабийхэр шуушишхъагъо юфым зы-шышьодзые. Тыдэ хуугъа мыдрэ къуй щырьр? — ыломэ, куозе цухэм къахауи къежэжыгъ...

Сыгуээ зуук!эм зыкъисыдзэжъи, са-быеу шуухэрэм сакъихэт!ысхажыгъ.

Ныхэм абъапэхэм ясабийхэр къак!ат-хыхъээ коу ежжэжыгъэм къиралхъажыщтигъэх. Ахэм яууч!эпчье-тхъау-сихе орэу жаум кыч!эк!ыгъеу кыт-лычъэштигъэмрэ күщэрххэм кы-ращжэгъэх тхъаусыхе орэдымрэ зэкл-щтигъэх. Ар стхъак!умэ имык!эу куаджэм тыкъэссыжыгъ. Ау тигъэр кысэ-гоогъэн фае — сиу къэмэк!агъ, сшхъи къеунэзагъ. Псы гъуватк!о сифаеу лыжъым сакъыпльыгъ. Сыкъимык!ыжы-шыу зэххум, цукоо лыжъыр хууанээз кум сакъырильшъуу, лууыжыгъ. Мы лы-жъыр революции ильэхан уэгъагъэти, Дээ Плыжъым куаджэм кыдинэ-гъагъ. Зэл!эм, а мээ дэдэм цыфхэм аштыгъупшэжыгъ. Дымыу хазырээ, цыфхэр ыгук!э фэмштэхэу щыгъагъи, куаджэм дэсхэм агу егүү, шыхъафк!э унэ цыкыгъ горэ фаш!и чагъэт!ысхажыгъ. Ауштэу куаджэм кыдэнэжыгъ, ау щэлэфэ ыгу ыштэрэр мэкт!...

ЗЫНЭГУ КІЭКІГҮХЭМ АНЭХЭМКІЭ

ТИГЬОГУХЭРИ, ЛЪАПЭХЭРИ...

КІЭХҮҮГҮХЭМ АФЭГҮХҮҮГЬ)

«Хъэлъакъо» зышхыгүхэр

— Мы мафэхэм сянэ сшхьэ икырэп. Зыгорэм егъегумэкын фае. Сэри бэшлагъэ тадэжь сывзымыкыагъэр. Шхэхэй ильэс хууц. Лъэшэу сигу зекүудын, сирэхьатырэп. Бригадирим ситупынэу сельэгүүг. Ау eclyagъэр ыгу риыхыгахэп.

«Мы бзыльфыгъэ отэрыр сыйдэу шхүгъэштэйон шынуу, хъэлъакъо зышхыгүхээм шыуафд, «клон» горэм шхүхэт зэпйт, — ыли, бэрэ гүумыттымыгъэ.

— Натрыф пкіенэу уилэр непэ уухын мэ, неущ щеджагъом нэс уздакло пшюигьом кло. Щеджэгьюжым здесь, как штык, къябгургууагъа?» ыли цацлээ лукыжыгъя. Арышь, непэ пшэшшэжьехэри калэхэри еджаплэм кызыкыжхэкъэ хасам зидэсэнхэш, сфермипкэгъэ тэклой къенагъэр къызядзягъэпкэжин. Пчэдыхжым жьеу сежэмэ сянэ сыхват зыту горэм сывзымыкырыныш, щеджагъом дэжь сывкэсэжын симурад. Сыххэри, якілэццыкүхэри къеслэгъунах, гүунэгъу нуюхэми сафээштыгъя. Сигуу рэхъатыжын. Калэхэм сэри яслюкын, ау «хор», «сбор», «соревнование» алоу ушхъягау горэм амышынэу ори къяптуагъэмэ дэгүүгъэ, — пчэдыхж сэбахым иофышэл клошт тятэ шхынхэр фытыргэеуцофе тянэ аш рилокхэрэм сывкэущыгъэу сакледэуцкыщтыгъ.

— Калэхэр пчэдыхжым еджакло клоштыгъ, хэта зидэшшэштийр? Мээвэрэ, шьоф нэклырэ, къуладжээрэ узыпхырыкыщтыр бэ. Уизакью аш нэс уиконэу угы къимыгъах: хэе гъорыклохэри, тыхъужхэри, цыиф бзаджэхэри джы бэ хууцэх, — гүсэ имышэу тянэ зеримытлууцьштыгъ тятэ ыамакъэ къихэшшытгъ.

— Чэтжыые-тхъачэтжыехэр зыгъешхэштийр, щагум дэсыштыр сшэрэп нахь кіелэ нахыкыр гүсэ сшыщтыгъэ. Ар сэло шхъяае, ари хыбыэй дэд. Гъаблэм

укъыххуягъэу къарыу гущэ тыйдэ къипхын, узээ къежъэрэр зэкэ къыпэпкіэ... Аскъэлае нэс километрэ тлохитлы фэдиз хууц. Ари тепшыхыгъэу, хынэу къыслэханэмэ.., — тятэ мы иофым къыриолштим ежэу тянэ игущыл эзпигъэуг.

— Дэгъу дэд. Анахыкыр тшлоклэпэ— цыккүээ лы кыткэххуягъэ! Къекорэ бжыхъэм едгъаджэхэрэм ари къаххэхьошт. Арышь, кілэццыкүхжээп ар —лы хууцьаа. Зыдаш.

— Ашыгъум тищагу щеджагъо нэс ынааэ кытыригъэтийнэу Шашяпху джы сывкыношь, сельэон. Алахым ар гукэгъушо хэлтэйн кытгэххуягъэ, тинасыпышь, тихъаблэкъэ ти. Гумылсэфэру къэххуягъэшь, ящагу нахы тищагу нахь сакъэу кытгэхъяа. Сигуу егъу, нью тхъамыкыр бэрэ тадэжь къечьэшт, чэтжые-хэри гүгэшхэштых... Сыкъекложмэ, аш сэ дахэ горэ еслюжын, зыщыгъэгүү-пшэнэп.

Щашяпхъу

Сянэ мы гүнэгъу нью шхъаклэфэшхо фишыгъыгъ. Аш къыхэкли ишүшлэхээр бэрэ къысфиуатэштгэгъэх. Ар Пэнэшьумэ яныуагъ. Үцэ шыныкъэр Хъалимэт, ау къуаджэм дэсхэм зэрэштгэгъээр Шашяпху (Нэшүукъое Шашэмэ япхуу), бэми мыр ыцэ шыныкъэр альтэтштгэгъэ...

— Ильэс ухуугъэу субгъапэ учэлэхэй уезгъашьоу Шашяпху зельэгъум кысэгъигъ, — сянэ бэрэ къысфиотэжъигъ. — «Сыда зыцэхэр къыхэклигъэ сабыир джыри зыкъебгъашьоэр? Шхынны нахь къарыу джы аш къыхихышт. Гъашхээ шы, нью. Тэклой ышхы хуумэ, бгъэр псынкыр щигъупшэшт».

— «Кіелэ такырхеми, тэри тшхын горэ тэгтэоты шхъяа, сабыир дегъэшхы хъун фэдэ тыдэ кытхын?!» — нью нэку-нэпс сшэе семыгушысаахуу кызыгъупшэти, иофыр зытетир къеслэгъ.

— «Ары гущ, ньюнэ, ары гущ. Сыд гущэм тэ тифит?!» — ылоэ, Шашяпху икыжыгъигъ. Ядэжь мы ньюр нэссыгъигъэн зыщыгъоштим хантхуулс стечан ныкьюшо щэ тэклу хэклагъэу ылгыгъэу кытгээзэжъигъ. Уишти, аш уригъешшуагъ. Бжыхым чэмым щэ тэклу къыкылэки охууфэ Шашяпху ущымыгъупшэу мафэ къэс а хантхуулс стечаныр кынфихыгъ. Апэрэ үлтхэр кынгүзүүлхъагъэр а хэблээ ньюр ары, сиклал. Алахызакъом ыуж гъаблэм укъыххэшшыгъигъэри а ньюр ары. Зыщыгъигъупш.

Щагупш тат

Тятэ шхэныр зишиухыштим еджакло нэбгыритфэу унэм кытэджагъэхэм

щеджэгьюжим пкіенакло янэ дэклонхэу унашшо афишигъ. Ежь колхоз къакырым хэхьашт пкэххуягъ къашынэу агъакохэрэм ахэтэу Кыргыз мэз зэрэклорэм, мэфэ зытум къэтихэ зэрэлэкыщти тищигъэгъозагъ.

Нэфшагъом сянэрэ сятерэ иофышэл колхозым клохэу, сшы-сшыпхуяхэри еджаплэм зежъехкіэ, сэ «пщытатэу» щагум сывкыданэнштгэгъ. Ау непэ а мафэхэм афэдагъэп. «Лы хууцьаа» сяте зериуагъэр, «ллы» фэдэу сянэ сымыгъэшнэнэу, хваклэ-къуаки цыф бзаджи ашысухумэнэу кызэрэсшыгүгъирэп къэзгэшшыпкъэжын фэягъ. Аш фэш щагум сидэкыныр хэгъэки, мафэ къэс сывзиджэгүштгэгъ хъаблэ кілэхэр къыдэсшыгъяа. «Иофшэнхэр сувхымэ, сэ сывкыдэкыщт» яслюи, къэлапчыэр езгэти, сижухэлхэм сафэжъагъ.

Алэ щагу тхъаклумкыхъэхэм сад чэгъым чэл люцернэ цынэр къафисыупкли, лапл зытуущ фэдиз ястгыгъ, ар исымыгъэкьоу акэцэ къутэмэ къежэгъэхэр афыгэзгэхъуагъ. Тхъачэтжыехэри, чэтжые-хэри згээшхагъэх, пси афигъэхъуагъ. Щагур зэрэпсаоу пкіентэлпсыр кысэччэхэу пырэжье пхъэнкылхъэкэ къэспхъэнкыгъ. Кыдэкыгъяа шлоир, тянэ зэришырэм фэдэу, хатэм хасхы, стыщтэу хэлтээр згээстыгъэ, къенагъэр машэм истэкьюагъ. Чэтшым сиклуюши, аши шлоу илтээр зекэ къисхи, хатэм хэстэкьюагъ. Псычылэ щальэ къэсхыхыжы, сывшыгъяа, сшагъэм сывыразэу сэтийсэхыгъ. Сянэ тхъытхъэу къыдэлэдэжэки, еджакло къыкылэжыщтим ахшытгы, хасам зыдахыщтхэ шхын горэхэри гүгэххазырэу хъакум кэлтэриуцагъ.

— Непэ хуупхэ дэдэу щагур сывзимыгъигъ, сиклэццыкүхэри! Бэдэдэ гущэ пшагъэ, сицыккүхжийр... Лъэшэу укъызделагъ, тхъауэгъэпсэу, сиклэццыкүх... Пшагъяашо къыптео, сиклэццыкүх, зыфэсакыжызэ шыба иоф пшээ зыхъуу... Зыгъэпсэфыз шы, сишиэ цыккүх, — ыпэ сывкыифе къэс кысиоме, сшхьашшо Ы къышифэзэ, еджаплэм

къикыжыгъэхэр гүлэнхм хэтэу ыгъашхэхи, пкіенакло зыдищаагъэх.

Шхъакло

Ахэр зэрэдэкхэу, къызхэкыгъэр къызгурмылоу, щагу нэкыим чьэфынчэу сывкыдэнагъ. Үпэлкэ сянэ къызысшытхуурэм сывзэрэгушшоштгэгъэм фэдэу иштхуухэм сагъэгушуагъэп. Гүшүэлэ фабэу къысиуагъэхэм аш фэдизэу гукэгъу, шуульэгъу ахслэгъуагъэп. Ау аш джынэс сэ хэсмын лягъоштыгъэу зы гукъаа горэм субгъапэ къыфызыштыгъ, сывнэлэхэри къагъонтэгъюу нэлпсыр къыкылагъэлэдэштгэгъэ... Ошэ-дэмэшьшэу мыш фэдизэу сувх шхъас имышэу зыптыртырэд къэскубытигъ: ар сывзэмэзшэу зэхэсх сшоигоштыгъэу сянэ игъешбээз гүшүэлэ дахэху «Сиклэццыкүх», «Сиклэлнур» зыфэпшоштэу стхъаклумэ икласэштгэхэр ары. Ау ахэм сид пае джы машор къысклидзагъя?! Сид пае сывзщафыра?!

— Тятэ «ллы» сывзэрэхуагъэр елъэгъу! Сыда сянэ ар зикимылтэгъурэр? «Сиклэццыкүх», «Сиклэлнур»... — сфермийбухтэхуу нэлпсымрэ шхъаклумэр зыкыссыклятуу, сывзистыре гупшисэхэр мэкъэ ытэгъэкэ щагум щистэкъуягъэх: «Сысабыел сэ! Сыцыккүхжыел сэ, ллы сувхуу...!» Сысабы фэдэу аш сэ Ы къызщесэгъэфжэмэ теплъын джы... Сыцыккүхжыяа сэ?! Зэдхы сшхьашшо къынэзгээсэжьемэ теплъын, — сээз, щагур къэсклихъэштгэгъ.

Сшэрэри есшэштири сымышшапэ тяте ипхъэкутапэ сывзинэсэм, ошэу аш хиугъэр къыхэстхыу сшоигоу сывкыруу, ау сфергэссысыгъэп. Аш си гъэгубжыгъэу илтлүкэ пытэу ошыкло сывути, сывкызыцкырыууным сшхьэ къөгъэ улчээхэм зэкэл сывкызыэтгээригъуагъ. «Ллы» хууцьаа калэр? Адэ «ллы» ышэнэу тэфэрэ иофхэм ашыщуа сидэ непэ о пшагъэр?!

Мы улчээр къэзгэеуцагъе «шхъэ нэкыжыр» щхыпцизэ, лъэбжээнэ чанхэмкэ сыву къеплэстхыщтигъ. Сэ аш джэуапэу естьщтири къысфэгъотыщтигъэп. Ежь къызэхъяа хэштэхэри къыпчыхъэу къыригъэжъяа.

«Чэтжые-хэри бгъэшхагъэх, ара?» Арымэ, «ллы иофкэ» о плытээрэ шууигъунэгъу пшэшшэжъые цыккүхэм мафэ къэс ашээ. Щагур пхъэнкыгъэ, ара? Кілэццыкүх ыгылгылээм чэл сабыхэм мафэ къэс пхъэнкылхъэр зэтэрахызэ щагу ахшынкы. Чэтшым бгъэшхэзбагъэ, ара? Хъа-хъа-хъа... Аш нах «ллы» пхэмийльмэ, уянэ сидкэ неущ урищыклягъа?

Къэзэнэ Юсыф.

